ՔՍԱՆԵՒԵՕԹՆԵՐՈՐԴ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 2141 — ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ — 22 ՅՈՒՆԻՍ — Ն. Տ. 4 ՅՈՒԼԻՍ — 1878

ՊԱՅՄԱՆՔ

Տարեկան գին Կ. Պոլսոյ համ. 8 Մէճ.
» » Գաւառաց » 10 Մէճ.
Վեցամսեայ » Կ. Պոլսոյ » 4 Մէճ.
» » Գաւառաց » 5 Մէճ.
Ծանուցման տողը մէկ անգամի համար 3 ղուրուշ, երկու անգամի համար 2 ղուրուշ, աւելի անգամներու համար գին սակարկութեամբ կըլլայ։

ՄԱՍԻՍ

ԼՐԱԳԻՐ

ՊԱՅՄԱՆՔ

Դուրս գացած լրագրաց համար ծախքը խմբագրութեան վրայ է։
Լրագրոյս վերաբերեալ նամակ կամ որ և իցէ գրութիւն խմբագիր — Ցնորհեին պէտք ուղղել, Ղալաթիա Կանտարճըլար Զգաստեան թիւ 198, Նոր խան, Մասիս գրասենեակը։
Յանուն ծախքը չվճարուած նամակ չընդունուիր։

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ ԱԶԳԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԵՒ ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ 22 ՅՈՒՆԻՍ

ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ

Տէրութեանց խորհրդոյն մէջ համաձայնութիւնը կը շարունակէ։ Պուլղարիոյ խնդիրը վերջացաւ, և շաբաթ աւուր նստին մէջ Յունաստանի խնդիրը ներկայացաւ։ Հելլենական պատուիրակը՝ Պ. Տէլիեանի՝ յիշատակագիր մը կարդաց, ուր կը ցուցնէր թէ Եւրոպիոյ շահը կը պահանջէ որ Հելլենաց զարգացման նպաստէ, և կը խնդրէր որ Կրետ, Եպիրոս և Թեսաղիա Յունաստանի տրուին։ Երկուշաբթի օրը Ռումանիոյ պատուիրակները պիտի լսուէին։

Տակաւին մեր գրած միջոցին չէր գիտցուեր թէ Տէրութեանց խորհուրդն Հելլենական խնդրոյն նկատմամբ ի՛նչ որոշում տուաւ, բայց կը կարծուի որ Յունաստանի սահմանաց առաւել կամ նուազ կարևոր ուղղութիւն մը պիտի շնորհէ։ Ոչ միայն Օսմանեան կառավարութիւնն, այլ և Կրետի և ուրիշ կողմերու իսլամ բնակիչք այս միացման դէմ կը բողոքէին։ Իսլամք կը յայտարարեն թէ իրենք կալուածական իրաւունք ունին, և այս իրաւունքը պաշտպանելու համար մինչև վերջը պիտի դիմադրեն։ Թէպէտ և կան տեղեր ուր իսլամք փոքրամասնութիւն են, բայց այսու ամենայնիւ անուղղակի կերպիւ կը պահանջեն որ գերիշխանութիւնն իրենց ձեռք մնայ իբրև կալուածատէր։ Այս տեսութիւնը չկրնար իրաւանց տեսակէտով արդարանալ. միայն թէ իսլամք միշտ իրաւունք ունին բողոքելու որ իրենց երկիրն օտար տէրութեան մը չտրուի։ Բայց ապստամբութիւնն այս ամեն բողոքներն անլսելի կընէ, քանզի առանց Հելլենական փափաքները մինչև աստիճան մը գոհ ընելու, թէ՛ Կրետի և թէ՛ Թեսաղիոյ մէջ ժամանակ առ ժամանակ խռովութիւնք անպակաս պիտի ըլլան, Եւրոպա միշտ պիտի պարտաւորի իւր առջև Հելլենական խնդիր մ'ունենալու և Արևելից խաղաղութիւնը վրդովեալ տեսնելու։ Ասկէ զատ՝ Սլաւեան տարրը մեծ յառաջդիմութիւն մ'ըրաւ, պէտք է որ Հելլենական տարրն ալ անոր համապատասխանող զարգացում ունենայ, որպէս զի Արևելից մէջ ցեղական հաւասարակշռութիւնը պահուի։ Այս ամեն նկատողութիւնները կրնա՞ն Օսմանեան կառավարութեան իրաւունքն և իսլամ տարրին պահանջումներն հերքելու ծառայել։ Տեսականապէս Թուրքիա ալ շահ ունի՝ որպէս զի Սլաւաց հակակշիռ տարր մը զօրանայ. սակայն երբ իւր վնասովը պիտի ըլլայ, Թուրքիա չկրնար հարկաւ հաւանիլ։ Տէրութեանց խորհուրդն այս ամեն տարբեր շահերն իրարու հետ հաշտեցնելու պիտի աշխատի՝ միջին որոշում մը տալով, որ թէպէտ Հելլենաց բոլոր փափաքը գոհ չընէ, այսու ամենայնիւ բաւական պիտի լինէ զայն՝ թողլով որ Հելլէն տարրը նոր զարգացմամբ ցոյց տայ թէ արդեօք արժանի՞ է Եւրոպիոյ այս շնորհին։

Հելլենական խնդրէն առաջ՝ Տէրութեանց խորհուրդն Հէրսէքի և Պոսնիոյ խնդրոյն վրայ զբաղեցաւ։ Հեռագիրք որոշումը դեռ չծանուցին, միայն կըսուի թէ յիշեալ գաւառները զօրք զրկելու մասին Աւստրիոյ ըրած առաջարկութիւնն ընդունուած է։ Սակայն Բ. Դուռն հաւանութիւն չէր տար, և մինչև իսկ կըսուէր թէ իւր երեսփոխանք հրահանգ առած էին որ բողոքելով ետ քաշուին։ Աւստրիոյ պահանջումն այս պատճառաբանութիւնը ցոյց կուտայ թէ՝ Պոսնիոյ և Հէրսէքի պատսպարեալք, որք քանի մը տարիէ հետէ սահմանակից Աւստրիական գաւառները գաղթած են, չեն ուզեր իրենց երկիրը վերադառնալ՝ առանց Աւստրիական զօրաց պաշտպանութեան, քանզի կը յայտարարեն թէ Թուրք զօրաց և իշխանութեանց վրայ բնաւ վստահութիւն չունին։ Աւստրիա այս պատսպարեալները շատ յորդորեց ետ դառնալու, և մերթ ընդ մերթ դադրեցուց անոնց տրուած նպաստը, բայց ՚ի զուր. քանզի պատսպարեալք մահը նախամեծար կը յայտարարէին քան թէ իրենց նախկին վիճակին վերադարձը։ Բայց Աւստրիոյ այս պահանջումը միմիայն մարդասիրութեան տեսակէտով չէ, այլ այդ տէրութիւնը կուզէ Սլաւաց դէմ զգուշութիւններ ձեռք առնուլ։ Իրեն սահմանակից երկու Սլաւ իշխանութիւն կայ, Սերվիա և Գարատաղ, երկուքն ալ փառասէր և անհանդարտ, որք կուզեն մերձակայ Օսմանեան գաւառաց Սլաւներն իրենց հետ միացնել։ Անհաւանական չէ որ ապագային մէջ այդ երկու Սլաւ իշխանութիւնք միանան դաշնակցութեամբ կամ ուրիշ կերպիւ, և Աւստրիոյ սահմանաց վրայ մեծ Սլաւ պետութիւն մը կազմեն։ Այս ամեն նկատմանց պատճառաւ՝ Աւստրիա չկրնար թոյլ տալ որ մերձակայ Սլաւք ՚ի վնաս իւր միանան, և իւր Սլաւ հպատակաց վրայ խիստ ձգողական ազդեցութիւն գործածեն։ Բայց այս մասին Աւստրիոյ շահերը պաշտպանելու համար Թուրքիոյ կենսական շահերուն դպչիլ պէ՞տք կըլլայ։ Ի՞նչպէս կարելի է որ անկախ տէրութեան մը հողին օտար զօրք մտնէ՝ գաղթականներու վերադարձը պաշտպանելու և բարենորոգումներ ՚ի գործ դնելու պատրուակաւ։ Այսու հետև «Թուրքիոյ անկախութիւնն ու ամբողջութիւնը», որ 1856ի դաշնադրութեան հիմնական կէտերէն մին էր, բոլորովին կը մոռցուի, և շատ տեղեր կը բռնաբարուին։ Եթէ Աւստրիական զօրաց Օսմանեան գաւառները մնալու պայմանաժամ որոշուէր, այս միջոցը գոյն ինչ թեթևցած կըլլար, բայց Աւստրիական գրաւման պայմանաժամ որոշուած չէ, որով յիշեալ միջոցն աւելի կը ծանրանայ, և Բ. Դրան բողոքը և կասկածանաց իրաւացի պատճառ կուտայ։ Աւստրիա կը պահանջէր նաև որ պատսպարեալները պահելու համար իւր ըրած ծախքը Բ. Դրան կողմէն վճարուի. ասոր վրայ եթէ զօրք զրկելու, երկիրը բարենորոգելու, խաղաղութիւնը վերահաստատելու, նոյն նոյն ծախքերը բարդուին, թէ և Պոսնիոյ և Հէրսէքի առ Բ. Դուռն վերադարձը դրամական խնդիր մ'ըլլայ, տակաւին Օսմանեան գանձային վիճակը նկատողութեան առնլով, բոլոր այն ծախքերուն վճարումը դժուարին, եթէ ոչ անհընար պիտի ըլլայ, հետևաբար Աւստրիական գրաւումն անպայման կերպիւ պիտի տևէ։ Եթէ տէրութեանց խորհուրդն այս կէտերն ուշադրութեան առնլով որոշումներ տուած է, հարկաւ խնդիրն առաւել բանաւոր կերպիւ կը լուծուի։ Աւստրիական լրագրերէն ոմանք կը ծանուցանէին թէ Աւստրիա պատսպարելոց համար ըրած ծախուց փոխարէն Քլէքի և Սութօրինայի նաւահանգիստը պիտի պահանջէ շրջակայ գաւառովը մինչև Թրէպինյէ։ Եթէ այս լուրն ստոյգ է, ծախքերը քանի՛ չատնան՝ պահանջումներն ալ համեմատաբար կըրնան մեծնալ. սակայն Բ. Դրան ոչ ևս կարելի է Եւրոպիոյ միաբան որոշումը մերժել, և կըսուի թէ արդէն Աւստրիական տէրութեան հետ համաձայնութիւն մը հաստատած է Պոսնիոյ և Հէրսէքի խնդրոյն բարեկամաբար կարգադրութեան համար, և ամենէն բանաւոր եղանակն այս է։

Տէրութեանց խորհրդոյն յունիս 22ի նստին մէջ՝ երբ Պուլղարիոյ հարաւային սահմաններն և Պալքաններու կիրճերուն մէջ Թուրքիոյ զօրք դնելու խնդիրը կը խօսուէին, Լորտ Պիքընսֆիլտ ջերմ կերպիւ պաշտպանեց Վեհ. Սուլթանին իրաւունքն, և պահանջեց որ Թուրքիա իրաւունք ունենայ Կ. Պոլիսը պահպանելու համար Պալքաններն ամրացնելու և զօրք դնելու։ Ռուսիոյ երեսփոխանք կը խնդրէին որ գո՛նէ Թուրքիա քսան և հինգ հազարէն աւելի զօրք չպահէ Պալքաններուն մէջ, և այս զօրքը քանի մը կէտեր միայն դրուէն։ Բայց Լորտ Պիքընսֆիլտ ազդու ատենախօսութեամբ մ'ըսաւ թէ վեհապետ մը չկրնար իւր երկիրը պաշտպանելու միջոցները պարփակել, իւր զօրաց թիւը չափաւորել, և անոնց դիրքերը սահմանափակել։ Անգլիոյ առաջին նախարարին պատասխան տրուեցաւ թէ 1815ին դաշնակից տէրութիւնք 40 հազար զօրք միայն պահելու արտօնութիւն տուած էին Գաղղիոյ։ Թէ Նաբօլէոն Ա. Բրուսիոյ յաղթելով նոյնպէս պարտաւորած էր իւր թշնամին որ իւր զօրութիւնը 40 հազարի իջեցնէ։ Սակայն Լորտ Պիքընսֆիլտ հաստատ կեցաւ իւր առաջարկութեան վրայ. Ռուսիոյ երեսփոխանք մանաւոր սուրհանդակ մը զրկեցին Բեդըրպուրկ՝ կայսեր հրամանն առնելու համար, և պատասխան առին թէ կայսրը՝ Սօֆիայի գաւառն հիւսիսային Պուլղարիոյ մնալու պայմանաւ՝ կը հաւանի Բ. Դրան Պալքաններուն հարաւային կիրճերը զօրք դնելու և ամրացնելու իրաւունքը ճանչել։ Բայց ինչպէս ասկէ առաջ առիթ ունեցած ենք ըսելու, Սօֆիա (թէ և կըսուի թէ համանուն քաղաքը բացառեալ է) հիւսիսային Պուլղարիոյ տրուելով, այն կողմէն հիւսիսային արշաւանաց ճանապարհը բաց կը մնայ։

Եթէ տէրութեանց խորհուրդն Յունաստանի և Ռումանիոյ խնդիրներն որոշէ, այնուհետև գլխաւոր խնդիր կը մնայ պատերազմական տուգանքն և անոր փոխարէն Ասիոյ կողմերը Ռուսաց առած երկիրները։ Պայազիտ Թուրքիոյ պիտի մնայ եղեր. բայց ըստ որում Թուրքիոյ մնացած Րումէլիի գաւառը նոր կազմակերպութիւն մը պիտի ընդունի, արդարութիւնը կը պահանջէ որ Պայազիտ այսինքն Հայաստանի Բագրևանդ գաւառն ալ՝ շրջակայ հայ գաւառաց հետ Եւրոպական Թուրքիոյ յար և նման կազմակերպութիւն մ'ընդունի, մանաւանդ որ պատերազմին ժամանակ այդ գաւառը մեծ վնաս կրեց։

ՀԵՌԱԳՐԱԿԱՆ ԼՈՒՐԵՐ

Թանճէր 30 յունիս.

Մարոքի (Ֆէս) կայսրը մեռաւ։

Պէռլին 1 յուլիս, իրիկուն.

Ռումանիոյ պատուիրակներն այսօր մանրամասն յիշատակագիր մը տուին Տէրութեանց խորհրդին։ Կորչաքօֆ իշխանն յայտնեց անոնց թէ յիշատակագիրը [illegible] պիտի քննուի։

Պէռլին 1 յուլիս, իրիկուն.

Տէրութեանց խորհուրդը՝ Ռումանիոյ պատուիրակները լսելէ ետև, երբոր անոնք մեկնեցան, Պեսարապիոյ խնդիրը քննելով որոշեց որ 1856ի դաշնադրութեամբ անջատուած Պեսարապիոյ մասն, որ արևմուտքէն Բրութ գետով, և հարաւէն ալ Կիլիայի բազուկով սահմանաւորեալ է, Ռուսիոյ անցնի. Տօպրուճան ալ Ռումանիոյ թողուլ որոշեց։

Յետոյ Տէրութեանց խորհուրդը Գաղղիոյ առաջին լիազօր պատուիրակ և արտաքին գործոց նախարար Պ. Վատինկթօնի առաջարկութեամբ որոշեց Հարաւային արևելեան սահմանագլուխը Բու-

մանկաց առ Սիլիսթրէի մօտէն՝ մինչև Թանկալիա՝ Սև ծովու վրայ ։

Տէրութեանց խորհուրդը Ռումանիոյ և Փարատաղի անկախութիւնը ճանչեց ։

Անտրաշի կոմսն և Շուվալօֆ կոմսը Փարատաղի սահմաններուն նկատմամբ համաձայնեցան ։

Այս առաւօտ հասած հեռագիրք

Փարիզ 2 յուլիս.

Պարսից Նասրէտտին Շահն այսօր Փարիզէն մեկնելով Վիէննա գնաց ։

Աթէնք 2 յուլիս.

Պատերազմական գործոց նախարարը զինուորական սպայից ոմանց աստիճանը բարձրացնելով, նախարարք հրաժարական տուին ։

Բեղգրատ 2 յուլիս.

Բեղգրատի լուրնալն իւր այս աւուր թուով կըսէ թէ Թուրքիա տարակուսանքներ կը հանէ Տէրութեանց խորհրդոյ որոշմանց դէմ ։

Վիէննա 2 յուլիս, իրիկուն.

Հարաւային սահմանագլխոց վրայ գումարեալ զօրաց վրայ երեք զօրաբաժինք ևս աւելցան, որք Պոսնիացի ապստամբներոց հետ Պոսնիա և Հէրսէկ պիտի երթան ։

Պէրլին 2 յուլիս, իրիկուն.

Թուրքիոյ պատուիրակները Պոսնիոյ և Հէրսէկի գրաւման խնդրոյն վրայ հրահանգ կ'սպասեն Դրնէն ։

Տէրութեանց խորհրդոյն այս աւուր նստին մէջ Ռումանիոյ և Պեսարապիոյ խնդրոյն վրայ վիճաբանութիւնը շարունակեց ։ Ռումանիա Քիլիայի գետաբերանին հիւսիսակողմը Պեսարապիայէն փոքր մաս մը պիտի առնէ, և պատերազմական ծախուց համար սուղլի բաւական գումար մ'առնալէ զատ, Տալրաճան և Պուլղարիոյ սահմանակից փոքր երկիր մ'ալ պիտի առնայ ։

Սերվիոյ պատուիրակները Տէրութեանց խորհրդին կողմէ Սերվիոյ եղած շնորհներուն համար գոհութիւն յայտնեցին ։

Փարատաղ ալ Անթիվարին պիտի առնայ, որոյ նաւահանգիստը չէզոք պիտի հրատարակի. բայց Աւստրիոյ պատերազմական նաւերը պիտի կրնան մտնել հոն ։

Լոնտրա 3 յուլիս.

Այս առաւօտեան լրագրաց Պէրլինէն ստացած հեռագրերը կը ծանուցանեն թէ պատերազմական տուգանաց խնդրոյն մէջ՝ Ռուսիոյ լիազօր պատուիրակները՝ Գաղղիոյ Անգղիոյ և Իտալիոյ պահանջման վրայ՝ Թուրքիոյ վրայ առնելիք ունեցողներուն իրաւանց սաւջնութիւնը ճանչեր են ։ Այս առթիւ Պիսմարք իշխանն ալ յայտներ է թէ Եւրոպա՝ դրամի տեղ երկիր առնուելու չհաճիր բնաւ ։ Ռուսիոյ լիազօր պատուիրակներն ալ պատասխաներ են թէ Ռուսիա այնպիսի պահանջում մ'ըրած չէ և չըներ ։ Հետևաբար այս խնդիրը Ռուսիոյ և Թուրքիոյ կառավարութեանց մէջև պիտի կարգադրի ։

Լոնտրա 3 յուլիս

Օսմ. Քօնս.		15 11/16
փոխ.	1865	18 3/8
»	1869	16 7/8
»	1871	52 3/4
»	1872	27 1/2
»	1873	16 3/4
»	եգիպտ.	72 3/8
Անգղ. Քօնս.		95 15/16

ՆԵՐՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

Կայսերական հրամանաւ՝

Պատերազմական գործոց նախորդ նախարար Իզզէթ փաշան Տարի-Շուրայի անդամ անուանեցաւ ։

Քօսօվայի նախորդ կուսակալ Րիֆաթ փաշան Սելանիկի կուսակալ անուանեցաւ ։

Երեքշաբթի իրիկուն վեհ. Սուլթանն յատուկ ճաշ մը տուաւ Ըլտըզի պալատն 'ի պատիւ Ռուսիոյ դեսպան Լապանօֆ իշխանին ։ Բ. Դըռան բոլոր նախարարք ներկայ էին ։

Երէկ Ըլտըզի պալատն արտաքոյ կարգի մեծ խորհուրդ մը գումարեցաւ որ մինչև իրիկուն տևեց ։ Կըսուի թէ ամենակարևոր որոշումներ եղեր են Տէրութեանց խորհրդոյ որոշմանց և տէրութեան իրաւունքներն ու շահերը պաշտպանելու համար ձեռք առնուելիք [illegible] միջոցներու վրայ ։

Երէկ մեծ տէրութեանց դեսպանները Թարապիա Անգղիոյ դեսպանատունը գումարուելով խորհուրդ ըրին ։ Այս խորհրդէն ետև Անգղիոյ դեսպան Պ. Լէյըրտ Ըլտըզի պալատն երթալով՝ առանձնակի տեսակցեցաւ վեհ. Սուլթանին հետ ։

Թուրք լրագիրք կը ծանուցանեն թէ Սիւլէյման փաշային դատաստանը շաբաթ օրը պիտի սկսի ։

Թղթադրամոց բարձման յանձնաժողովը կը ծանուցանէ թէ ալիւրին վրայ տրուած տուրքէն գոյացած հասոյթը մինչև երեքշաբթի 11,525715 ղրշի հասած է ։

Նիկոմիդիոյ երկաթուղւոյն վրայ շաբաթ օրը ցաւալի դէպք մը պատահեցաւ ։ Յիշեալ քաղաքէն եկող կառախումբն Նալըմճայի և Թիւթիւն-Չիֆթլիկի միջև ը ճանբէն դուրս ելնալով, շոգեգործին և կառք մը խորտակեցան ։ Երկու վարիչ և Թուրք սպայ մ'ալ ծանրապէս վիրաւորեցան ։ Իսկ միւս ուղևորաց վնաս մը չեղաւ ։

Այս դէպքին պատճառաւ յիշեալ երկաթուղւոյն վրայ երթևեկութիւնն երեք օր դադրեցաւ, մինչև որ ճանբան նորոգեցաւ ։

Մայրաքաղաքիս Թուրք լրագրերէն մին՝ Վագըթ՝ ներկայ վիճակին վրայ հետևեալ ուշադրութեան արժանի յօդուածը կը հրատարակէ իւր երէկուան թուով.

Օրուան ամենէն կարևոր և աչքի զարնող լուրերն են . 1՝ Յունաստանի լիազօր պատուիրակներուն Տէրութեանց խորհրդոյ մատուցած խնդիրն, որով Կրիտի կղզւոյն և Թեսալիոյ ու Եպիրոսի գաւառաց Յունաստանի տրուիլը կուզեն ։ 2՝ Գաղղիոյ, Աւստրիոյ և Իտալիոյ նաւախումբերուն քիչ օրէն Մարմարայի ջուրերը մտնելու զրոյցը ։

Յունաստանի խնդիրը բնաւ որ և է քաղաքական և օրինաւոր հիման մը վրայ հաստատեալ չըլլալով, կը կարծենք թէ Հելլենացւոց պահանջումներուն տարօրինակութիւնն ապացուցանելու աշխատիլն աւելորդ է ։ Գալով օտար նաւատորմերուն Կ. Պոլիս գալու հարկին, առուղիւ մեր զարմանքն ու ապշութիւնն յայտնող բառեր գտնելու դժուարութիւն կը կրենք ։

Անգղիական նաւատորմիղ Ռուսիոյ դէմ թշնամական նպատակաւ ներս մտաւ Դարդանելէն ։ Ինչպէ՞ս այսօր պիտի ընկերակցի Տէրութեանց խորհրդոյ որոշումները բուռն զօրութեամբ մեզ ընդունել տալու գործադրին ։ Եթէ Տէրութեանց խորհրդոյ որոշումները մեզ ընդունել տալու համար բուռն միջոցներ 'ի գործ դնելու դիտաւորութիւն կայ այսօր, ինչո՞ւ համար Կ. Պոլսոյ դեսպանախորհրդին որոշումները մեզ ընդունել տալու համար այդ միջոցները չգործածուեցան ։ Եթէ այն ժամանակէն Եւրոպա համոզուած էր որ մեք չպիտի կրնայինք Ռուսիոյ պահանջած բարենորոգումները գործադրել, պէտք էր ա՛յն ժամանակ 'ի գործ դնէր այդ ճնշումն, որով գո՛նէ օտար միջամտութիւնք և այնչափ արիւնհեղութիւնք տեղի չէին ունենար ։

Ուրեմն յայտնի կը տեսնուի որ Ռուսիա՝ ինչպէս երէկ՝ նոյնպէս և այսօր խաբեց զԵւրոպա ։ Մերթ գաւով և սպառնալեօք, մերթ ալ նենգաժեա բանակցութեամբք և իւր շահերը պաշտպանելու պատիր պատճառանօք թոյլ չտուաւ Եւրոպիոյ որ խնդրոյն խորը քննէր . և այսպէս Ռուսիա հասաւ իւր նպատակին ։

Պոսնիոյ և Հէրսէկի գաւառաց Աւստրո-Հունգարիոյ զօրքերէն գրաւուելու խնդիրն ալ դեռ կատարելապէս լուծուած չէ ։ Մեր առած տեղեկութեանց նայելով, Բ. Դուռն հրաման զրկեց իւր լիազօր պատուիրակաց որ բողոքեն այդ որոշման դէմ և գրաւման միջոցին հաւանականաբար թափուելիք արեան պատասխանատուութիւնն Աւստրո-Հունգարիոյ և միւս տէրութեանց վրայ ձգեն, որք այդ գրաւման հաւանութիւն տուին ։

Կը հաստատեն թէ Աւստրո-Հունգարական զօրաց Պոսնիա մտնելուն վերաբերեալ որոշումն ստորագրուեր է . թէ այդ գրաւումն երեք տարի տևողութիւն պիտի ունենայ . թէ Կ. Պոլսոյ Աւստրո-Հունգարական դեսպանատունն Օսմանեան զօրաց Պոսնիայէն ու Հէրսէկէն քաշուիլը խնդրեր է, և թէ վերջապէս Բ. Դուռը բացասաբար պատասխաներ է այդ առաջարկութեան ։

Այս լուրերը դեռ պաշտօնապէս հաստատուած չեն, սակայն վերջին առաջարկութեան նշանակութիւնը մեք չենք կրնար հասկնալ ։ Աւստրո-Հունգարիա կը յայտնէ թէ ինքն իբրև թշնամի չմտներ Պոսնիոյ և Հէրսէկի գաւառներն, և միանգամայն Օսմանեան զօրաց քաշուիլը կը խնդրէ ։

Անկէց կը մակաբերուի թէ Եւրոպա արտօնութիւն տուեր է Աւստրո-Հունգարիոյ որ Պոսնիան և Հէրսէկը գրաւէ, բայց այս պայմանաւ որ պարագաներուն վրայ ուղղապէս Օսմանեան կառավարութեան հետ բանակցի ։ Ուրեմն պէտք կըլլայ եզրակացնել թէ Աւստրո-Հունգարիոյ դեսպանին նպատակը՝ խնդրոյն բարեկամական կարգադրութիւն մը տալ է ։ Այդ կարգադրութիւնը կրնայ թերևս ձեռք բերուիլ Աւստրիոյ և Թուրքիոյ զօրաց միաբան գրաւումն ընդունելով ։

Այսօր Ըլտըզի պալատն արտաքոյ կարգի խորհուրդ մը պիտի գումարի վեհ. Սուլթանին նախագահութեամբ, և այն ամեն անձինքն որք անցեալ հինգշաբթի աւուր խորհրդին ներկայ էին, այս աւուր խորհրդին ալ ներկայ պիտի գտնուին, ուր վիճաբանութեան պիտի դրուին վերոյիշեալ խնդիրներն, և մեք կը կարծենք գիտնալ թէ խորհուրդը միանգամայն այս դժուար և ծանր վիճակին մէջ մեր իրաւունքները պաշտպանելու համար պէտք եղած միջոցները պիտի անօրինէ ։

Նոյն լրագիրն այս առաւօտ ալ հետևեալը կը հրատարակէ .

Հիմա որ Տէրութեանց խորհրդոյ վիճաբանութիւններն ու դիտաւորութիւններն իմացուիլ կ'սկսին, մեր ապագան ալ նկարիլ կ'սկսի ։

Ըստ մեր կարծեաց, այդ ապագայն կրնայ հաւասարապէս լաւ կամ յոռի ըլլալ, հետևաբար յոյսն ու յուսահատութիւնը մեր քով հաւասարակշիռ պէտք է ըլլան ։

Մեր ապագայն գէշ է, վասն զի Եւրոպիոյ կողմէն այլ ևս օգնութեան բնաւ յոյս չմնար մեզ, և վասն զի Ռուսիա այլ ևս պէտք չունի իւր գործերը դիւանագիտութեան վարագուրին ետև ծածկելու ։ Բայց մեր ապագայն կրնայ լաւ և ապահով համարուիլ, ե՛թէ մեր ներկայ վիճակէն խրատուելով արթննանք և անմիջապէս արմատական բարենորոգումներ ընելու ձեռնարկենք ։

Մեր ուղղակի վարչութեան ներքև մնալիք երկիրներն ա՛յնչափ ընդարձակ են, որ կրնան քանի մը մեծ պետութիւն կազմել . Գաղղիոյ ընդարձակութիւնն հազիւ կը հաւասարի մեր Ասիոյ գաւառին ընդարձակութեան ։

Այսպիսի երկրի մը մէջ եթէ իսկական և ճշմարիտ բարենորոգումներ ընելու ձեռնարկենք, քանի տարուան մէջ կրնանք ուզուած ամեն յառաջդիմութիւններն իրագնել և մեծ տէրութեանց կարգին անցնիլ ։

Բայց պէտք չէ տեսութենէ վրիպեցնել թէ մեր մէջ այնպիսի անձինք կը գտնուին որ մեր ջանքերն արգիլելու և մեզ մեր հին դրութեան մէջ պահելու պիտի աշխատին ։ Անկէ կը հետևի որ մեր ապագայ վտանգներուն ամենէն մեծը քաղաքական խնդրոց մէջ չէ, այլ այս հաւանականութեան մէջ թէ մեր ներքին աշխարհավարութեան հին դրութենէն չպիտի կրնանք հրաժարիլ ։ Հետևաբար, եթէ ներկայ ծանր վիճակին մէջ մեր հին սովորութիւններուն կապուած մնանք և մեր յառաջդիմական ջանից արգելք եղողներուն ազատ ասպարէզ թողունք, այն ժամանակ մեր ապագայն երկիւղալի է ։

Եթէ մեր հին սխալները ներկայ վտանգները բերին մեր գլխուն, տարակոյս չկայ որ մեր այսուհետև գործելիք սխալներն ալ մեզ անդունդը պիտի գահավիժեն ։

Տէրութեանց խորհրդին մէջ Անգղիոյ և Ռուսիոյ համաձայնութիւնը մեր ամեն հայրենակիցները տրտմեցուց. բայց տրտմութիւնը բնաւ օգուտ չբերեր ։ Մեր պարտքն է Անգղիացին ամչցնել իւր այդ համաձայնութեանը վրայ, և ջանալ որ մեր ուղղակի վարչութեան ներքև մնալիք երկիրները քաղաքակրթեալ երկիրներու կարգն անցունենք, և այնպիսի անդորրութիւն մ'և բարգաւաճանք տանք այն երկիրներուն բնակչաց, զորս մեր ձեռքէն կորսուած գաւառաց բնակիչները չկրնան ունենալ ։

Մեզ օժանդակել չուզող տէրութիւնք ինքզինքնին արդարացնելու համար այս պատրուակն յառաջ կը դնեն թէ՝ մեք յառաջդիմութեան ճանբուն մէջ չյառաջացանք և թէ մեր երկրին մէջ լաւ դատաստան մը չկրցինք հաստատել ։

Մեք տէրութեանց այս պատճառանքը Ռուսիոյ առջև Եւրոպիոյ տկարութեան նշան մը համարիլ չենք ուզեր. այլ պարզապէս կը խոստովանինք թէ Ռումէլիի մէջ մեծամեծ բարենորոգումներ մտցնելու համար ժամանակաւ մեզ տրուած խրատուց անկեղծութեանը վրայ կասկածելով՝ ականջ չկախեցինք . բայց որովհետև այսօր ներելի չէ մեզ այլ ևս յոյս տածել Ռումէլիի ամենամեծ մասին վրայ, անհրաժեշտ է մեզ ջանալ որ Անատօլուի, Հիճազի, Եէմէնի և Միջագետաց համար ալ խըրատներ լսելու հարկին մէջ չիյնանք ։ Օտարաց կողմէ երկրի մը տրուած խրատները մահացու թոյներ են . քիչ քիչ վարչութիւնն օտարաց ձեռքը կը մտնեն ։

Տէրութեանց խորհրդոյն վճիռներն անցելոյն կը վերաբերին, և պէտք չէ որ ապագային վրայ ազդեցութիւն ունենան ։ Մեզ համար Ռումէլին անցեալ է . իսկ Անատօլու, Հիճազ, Եէմէն և Միջագետք ապագայ են ։

ԿՈՍՏԱՆԴՆՈՒՊՈԼԻՍ

ԽՍՀԱՄԸ ՈՒՄՈՒՄԻԷ

21 յունիս չորեքշաբթի իրիկուն		17,10
22 յունիս հինգշաբթի առաւօտ		
բացուեցաւ		16,37
կէս օրին		17, 2
Ռումէլիի երկաթուղի	ֆր.	53 25
Թղթադրամ	մր.	290 20

ԸՆԹԱՑՔ ԱՐԺԷԹՂԹՈՑ

Կ. Պոլիս 21 Յունիս

Սօսիէթէ Ժէնէրալի բաժ.		Անգղ. լիր.	4, 3
» փոխանակութեան		»	3, 3
Կ. Պոլսոյ Պանքային		»	5,20
Քրէտի Ժէնէրալ		»	3,35
Քրէտի Օթօմօ—Թիւրք		»	—
փոխ.	1863	Ֆր.	90
»	1865	»	91
»	1869	»	82 1/2
»	1872	»	27
»	1873	»	82 1/2
Թրամուայ		Օսմ. լիր.	1 30

Տփխիսի Մշակ օրաթերթին մայիս 4 թուոյն մէջ հետևեալը կը կարդանք Մոսկուայի Ռուսական Կոլոս լրագրէն թարգմանուած .

« Երէկ, կիրակի օր. ապրիլի 23ին Պետերբուրգի Հայոց եկեղեցում, ներկայ պատերազմում սպանված Հայ զինուորների հոգեհանգիստը կատարվեցաւ ։ Պատարագը մատուցանում էր Բէշիկթաշի Խորէն Նարբէյ արքեպիսկոպոսը, որը Թիւրքիայի Հայերի պատգամաւոր է մեր կառավարութեան մօտ, Հայոց հարցի վերաբերութեամբ ։ Ժամասացութիւնը շատ փառաւոր էր ։ Չը նայելով վատ եղանակին, եկեղեցին լիքն էր՝ մանաւանդ մարդկերանցով, որոնց մէջ

...ւտ' Թուրքեր և գտնվում էին ։ Եկեղեցումներիցս էր նոյնպէս Ռուսաց զօրքի հաչապատումի կատարած փառաւոր յաղթութիւնների հերոս հայազգի կոմս Լօրիս—Մէլիքօվ և գործնում էր իր վրայ բոլորի ուշադրութիւնը ։ Ասում են, որ նա եկեղեցում կանգնած էր այն մի և նոյն տեղը, որ տեղ կանգնում էր գեներաիներ ժամանակ ։ Պատարագի ժամանակ խօրէն արքեպիսկոպոսը օգևորված քարոզեց, բացատրելով ներկայ եկեղեցական փառաւոր հանդիսակատարութեան նպատակը, գնահատելով ներկայ պատերազմում ընկած Ռուս և Հայ զինուորների անձնազոհ և բարձր ծառայութիւնները, ուր յիշեց նաև մասնաւորապէս Հայ գեներալների՝ Լօրիս-Մէլիքօվի, Տէր-Ղուկասօվի, Լազարեվի, Ալխազօվի, Շէլկօվնիկօվի և Լօրիս—Մէլիքօվի (երկրորդի) անունները ։ Մանաւանդ առանձին տպաւորութիւն գործեց քարոզի այն մասը, որ տեղ արքեպիսկոպոսը ուղղակի դարձաւ գեներալ Լօրիս Մէլիքօվին և առաջ բերելով նրա աէրութեան արած ծառայութիւնները, ցոյց տուեց նրան այն տեղը, ինչ տեղը որ պէտք է բռնէ նրա անունը Ռուսաստանի և Հայաստանի պատմութեան մէջ ։ Ժամերգութիւնը վերջանալուց յետոյ, ծնրադրութեամբ փառաւոր մաղթանք կատարվեցաւ Թագաւոր կայսրի, Ռուսաց զօրքի օգոստափառ առաջնորդների և բոլոր Թագաւորող բնատնիքի առողջութեան համար ։ »

ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ

ԳԵՂԵՑԻԿՆ ԵՒ ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏՔ

ԽՕՍԵՑԵԱԼ

Ի Լսարանէ Ընթերցասիրաց Ընկերութեան Օրթագիւղի

1878 ԱՊՐԻԼ 24

(Տես. թիւ 2133)

Բացատրութիւնն է իւրաքանչիւրին անհրաժեշտ բնութիւնն ։ Երբ մի արուեստական երկ բացատրութիւն չունի, մի խիստ՝ մի զգացումն չթարգմանէ հոգւոյն, գաղափարականն կը պակսի ինմա, մի վիժած գործ է, չէ՛ ռահմանել ապրելոյ ։ Չի գեղեցիկն մի գաղափար է, հարկ է զի գաղափարին և ձեւոյն մէջ զոր կուտայ նմա արուեստն՝ մի ներդաշնակութիւն լինի կատարեալ, առանց որոյ չիք գեղեցկութիւն յարուեստին ։ Հարկ է զի այն խաչալն՝ զոր բացատրել ուզած է ճարտարն՝ աչաց կամ ականջաց միջոցաւ անցնի դիտողին կամ ունկնդրին հոգւոյն մէջ ։ Աչք և ականջ, կասեմ, զի այս երկու զգայարանքն են միայն որովք գեղեցիկն կարէ թափանցել 'ի մեզ, և ահա սոյն համար գեղարուեստները կը բաժնեն երբեմն տեսողութեան և լսողութեան արուեստից ։ Մի կողմն ճարտարապետութիւն, քանդակագործութիւն ու նկարչութիւն, և միւս կողմն երաժշտութիւն ու բանաստեղծութիւն ։ Գեղարուեստից իւրաքանչիւրն, սակայն, իւր բացատրելոյ յատուկ կերպն ու ատրճանն ունի ։ Տեսողութեան կամ միջոցի արուեստք մի խորհուրդ կամ մի կիրք կը բռնեն 'ի թռանելն և կը դրոշմեն զայն մշտատեւ մի հաստր մարմարի կամ մի պատառ կտաւոյ վերայ ։ Իսկ լսողութեան կամ ժամանակի արուեստք զգացմանց և մտածմանց կոհակաւէտ մի գետ կը սահեցնեն մեր գիտեթեալ հոգւոյն առջեւէն, մերթ բուռն՝ մերթ հեզիկ, է զի հանդարտ և է զի ալեծուփ ։ Եւ եթէ ուզեմք դշխոյութեան Թագն ընծայել միում 'ի նոցանէ, անշուշտ բանաստեղծութիւն իրաւունք ունի այդ գերիշխանութեան, զի դոցես յինքեան կը միաւորէ բոլոր այլոց հանգամանքներն ։ Եւ ո՞չ ապաքէն Հոմեր ճարտարապետ է՝ զի քանի՛ չքեղ պալատներ կը կանգնէ, անդրիագործ է՝ զի գործոց գիցն և դիւցազանց հասակքն կերպարանեալ է ալըզընձաձոյլ —Փիդիասայ երբ կը հարցնէին թէ ո՛ւստի առած էր իւր Ոլիմպեան Արամազդայ գաղափարն ։ —Հոմերէ՛ն, կը պատասխանէր արձանագործութեան Հոմերն։—և Մելեսածին քերթողն մի նկարիչ է նա և զի իւր գրիչն կը նկարէ ճշգրտահան իւր զվրձին, և մի երաժիշտ՝ զի քանի՛ դաշնակաւոր կը հնչեն իւր տաղք, և սրտի ու մտաց հետ կըլլամայլին ականջք ախորժելով ։ Բայց, չէ կարելի ուրանալ, մէն մի գեղարուեստ նաև իւր յատուկ առաւելութիւնքն ունի, ամենքն այլ աստուածային են, ամենքն այլ գաղափարական կարողութեան իւրեանց յատուկ եղանակաւ ։

Չ.

Դիտէ՛ մի ճարտարապետական շինուած հոյակապ ։ Պիտի զգաս որ մի մեծ ոգի կը կենդանացնէ այդ ողորկ քարերու ներդաշնակ յօրինուածն և այդ վեհաշուք շէնքի ճակատն մեծ ու անվերջ բաներ պիտի կարդաս ։ Եթէ այդ շէնքն Ս. Պետրոսն է Հռովմայ զոր Լը Բրամանդ և Միքէլ Անճելօ ստեղծագործեցին, եթէ Ս. Պօղոսն է Լոնտրայի զոր Քրիստոֆ Վռէն երկնեց՝, եթէ Այա-Սօֆիան է զոր Անթեմիոս և Իզիտոր կերտեցին, եթէ Նոտրը-տամ-տը-Բարիզն է՝ գոթական ճարտարապետութեան այդ հրաշակերտն, դուքս պիտի խօսին քեզ հետ անհունին, փերագոյն էակին վերայ ։ Այդ գմբէթից մէջէն՝ յոր կը վերցնես աչերդ հիացմամբ և լի մի կրօնական երկիւղիւ՝ պիտի կարծես զերկինս ընդնշմարել, և այդ եթեբարնակ զանգակատանց նետաձեւ ծայրից հետ պիտի ոլանայ միտքդ այլ յանհունն և արեգակէ յարեգակն պիտի խնդրէ զէն էից, և ահա ինքնաբեր մըմամբ պիտի կքին ծունկերդ, և աղօթք՝ նման այդ կամարաց ամպերուն՝ պիտի սաւառնին առ նա երկիւղած շրթներէդ ։ Այդ տաճարն վեհափայր դոցես մի աշխարհ է՝ մանրանկար պատկեր տիեզերաց, նորա նման լի՛ անհունն էակին գաղափարով և արարչութեան օրէնից խունկերով ։ Եթէ մի ապարանք է այդ շէնք, նման այնց զոր Բէռով և Մանսար կը շինէին արև—թագաւորին համար, որպէս կը կոչեն Գաղղիացիք զԼուդովիկոս ԺԴ. կամ այնց զորս յաւէտ մորմոքելին Յակոբ Պալեան կը նստեցնէր յափունս Վոսփորի՝ նման ազնուականմարմին կիսերու որ գան անշարժ զիւրեանց պատկեր դիտել յալիս դողդոջուն, զի՛ կը հաճի, զի՛արդ կը յափշտակուի երևակայութիւն մարդոյն ։ Երանութեան աշխարհի մի խաչալն կը մարմնաւորի իւր համար ։ Այդ սիւնաշարն անվերջ լուսաղող արդեօք ծառաստա՞ն է մի Եթերային դրախտի որ կը ձգի անսահման և էակներ չե՞ն դոքա աննիւթ՝ օդամարմին հուրիներ որ զիւրեանց երջանկութիւն կը պատմեն այդ լուսատերև ծառոց տակ ։ Ա՛հ, ինչ երազ է գեղեցիկ զոր իրացուցել է ճարտարին հանճարն և որոյ վերայ ամեն միտք կը սիրէ երազել անձկալից ։ Եթէ մի մահարձան է, որպէս երբեմն Արտեմիս կանգնել տուաւ իւր սիրելի ամուսնոյն Մաւսոլի վերայ, կամ որպէս Վիսքօնդի կերտեց ծածկելոյ համար Օսթերլիցի յաղթողին աճիւնքն, կամ որպէս մի պարզ՝ այլ ճշմարիտ արուեստ կը կանգնէ մի սիրեցելոյ յիշատակին 'ի պատիւ, ինչ յոյզք կը յառնին 'ի մեզ այդ յիշատակարանին 'ի տեսիլ ։ Մեր սիրտն կոցքայ մարդկային վագանցիկ կենաց՝ խաբուսիկ փառաց վերայ ։ Մեր մտաց մէջ յաղակարծումն կը զարթնուն յիշատակք մեր սրտի հատորներուն որք այդ մահարձանաց տակ քնացողներուն պէս պառկած են հոգւոյն մէջ, և երբ արտասուաթոր ծունր կը դնես յուսահատ ճակատ մի յեցուցած այդ շիրմական ցուրտ քարին, մի հրեշտակի փափուկ թևոց բամբասումն կլմանաս այերց մէջ, մեր կը վերցնես աչերդ, Անմահութեան հրեշտակն է որ կը խնդայ քեզ յուսաժպիտ ։ Այսպէս ամեն ճարտարապետական գործ, տաճար, պալատ, մահարձան, դպրոց, Արդարութեան ապարանք, մուսէոն, թատրոն, և այլ որ և է կրօնական, ազգային կամ մասնաւոր յիշատակարան, ինչ ոճով այլ լինի, Դորիական, Յոնիական, Կորնթական, Հռովմէական, Արաբական, Բիւզանդեան, Թոսքանական, Գոթական կամ Նոր Եւրոպական, բաւ է զի արուեստագէտն յաջողած լինի բացատրել իւր տեսիլն, դրոշմել 'ի նմա խորհուրդն և զգացումն որ ներշնչեցին զինքն, այդ շէնք մի քերթուած է վսեմ որոյ նիւթ են Աստուած, անհունն, հայրենիք, սէր, առաքինութիւն, դիւցազնութիւն, անմահութիւն, յաւիտենականութիւն ։

Քանդակագործին գրոցն շունչ կընծայէ անշունչ մարմարինին. և երբ այդ անձև անտաշ ժայռն ճարտարին ձեռին տակ կը ձևակերպի կը կենդանանայ և, մարմնաւորութիւն գաղափարականին, կը կանգնի անշարժ և վեհ իւր պատուանդանին վերայ, ինչ պերճախօս, ինչ գեղեցիկ, ինչ վսեմ է ։ Կը կենայ նա, լուռ և հանդարտ, մինչ ամեն ինչ կը յուզի իւր շուրջն, և անդաւոր իրաց կոհակին, դարուց կրից և հոգերու կաւոյն մէջ կը պատկերէ անանցն՝ բացարձակն՝ յաւիտենականն, այն է ճշմարիտն, բարին, գեղեցիկն ։ Պրաքսիտէլի և Միլօյի Աֆրոդիտէն, Պելվետէրի Ապողոն, Լաոկոնի խմբանկարն, Միքէլ Անճելօյի Մովսէսն, Բիւժէի Միլոնն, Կանովայի Ռոզէնկ-Բըն, Թորուալտսընի Կոպեռնիկոսն, Շվանթալէրի Պաւարիայի հսկայագործ արձանն, Ռիշալի Կէօթէ և Շիլլէր խմբանկարն, Շօտէի Իտիպոսն, Բրատիէի Սաֆֆօն ։ Ա՛հ, ինչ գործեր, ինչ ստեղծումներ ։ Քա՞ր է այդ կամ պղի՞նձ, ո՛հ, ո՛չ ։ Եւ ինչ ոգիներ են այդ արուեստագէտք ։ Որպիսի՛ ընդնզգումն ազնուին, մեծին, վեհին, գեղեցիկին, վսեմին ։ Իւրեանց հրաշակերտից առջև, զոր շուրկ եմք տեսնելէ այս դժբախտ քաղաքին մէջ, ո՛րչափ կը մեծնայ մարդ, մի մեծ ոգւոյ թափանցելն կզգայ իւր մէջ, իր միտքն հօրիզոնն կընդլայնի և ազնուական խզձերով կը բաբախէ սիրտն երկնալոյ ։ Բացատրել յաւիտենականութիւնն կրօնի, հանճարոյ, առաքինութեան և ճշմարտութեան, ո՛ կարէ առնել լաւագոյն քան դրոցն Փիդիասներու և Ֆլաքսմաններու որ գիտէ մի վեհափառ անեղծութիւն ու անշարժութիւն դրոշմել այդ յաւիտենապէս գեղեցիկ իրաց ։

Ռ. Ց. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

[illegible]

ՎՐԻՊԱԿՔ ։

Լրագրոյս մէջ մասն առ մասն հրատարակուող «Գեղեցիկն և Գեղարուեստք» վերնագրով բանասիրականին մէջ հետեւեալ տպագրական վրիպակներն սպրդած են ։

Թերթ	Սիւն	Տող	Սխալ	Ուղիղ
Բ	Բ	87	ի միջի	ի միջոցի
»	Դ	16	կամիլ	կաթել
»	»	17	մահացուած	մահացուաց
Գ	»	22	գեղեցիկ	գեղեցիկն
Դ	Բ	4	չկայ	չգայ
»	Գ	25	Նմանողութեան լինէր	բառերէն յետոյ պիտի յաւելնայ «և լուսանկարն արուեստին կատարելութիւնն, ո՛րչափ տկար պիտի լինէր»
»	»	36	խորհուրդներ	վեհ խորհուրդներ
»	»	77	կ'ըսուի	կոչուի;
»	»	88	բոյն ի խնդիր	ձևոյն ի խնդիր
»	Դ	28	Պլատոնի	Պլատոն

ՊՕՂՈՍ ԷՖԷՆՏԻ ՄԿՐՏԻՉԵԱՆ

Առաջին կարգի վկայեալ փաստաբան

Պատրաստ է ամեն կարգի օրինաւոր դատերու փոխանորդութիւն յանձն առնուլ, դատերու վերաբերեալ գրութիւններ խմբագրել և ուզողներուն դատական գործոց խորհուրդ տալ ։

Գրասենեակն է Զաքմաքճըլար Քիւչիւք Եէնի խան վերնայարկ թիւ 9։

7

ԱԶԴ

Հայազգի երիտասարդ մը կը փափաքի այցելութեամբ տուները դասախօսել ։ Ուզողը լրագրոյս խմբագիր—Տնօրէնին հետ պէտք է տեսակցի։

ԻԼԱՆ

Ինկիլթէրրա թէվլէթ ֆէխիմէսինին տապար բիչկիտհընտա լէնկէրինտագ իգամէթ օլան տոնանմասընըն սէյր ու թէմաշա իթմէք արզուսինտէ պուլունան զէվաթ իչուն իշպու չէհրի հազիրանըն իկիրմի իւչիւնճիւ ճումա կիւնիւ հավա միւսայիտ օլտուղու հալտէ սապահլէյին սաաթ իւչտէ 18 Նիւմերօլու Ասայիշ Նամ վաբօր Մէզարպուրնունտան հարաքէթլէ Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Գանլըճա, Միրկէօն, Ռ. Հիսար, Վանիքէօյ, Արնաւուտքէօյ, Պէյլէրպէյի, Օրթաքէօյ, Պէշիքթաշ վէ Իւսկիւտար իսկէլէլէրինէ ուղրայարաք Պէօյիւք ատայա ազիմէթ վէ աքշամէ յին սաաթ օն պուչուքտա գըյամ իլէ մէզքիւր իսկէլէլէրէ ուղրայարաք Մէզարպուրնունա ավտէթ իտէճէկի իլան օլունուր ։

Վաբօր իւճրէթի պիր ատէտ իկիրմիլիք գայիմէ ։

Մէվգի իւճրէթի պիր ատէտ օնլուք գայիմէ ։

ՆՈՐ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԹԻՒՆՔ

ՆԱԽԱՇԱՒԻՂ ԳԻՏՈՒԹԵԱՆՑ ԵՒ ԱՐՈՒԵՍՏԻՑ

Աշխատասիրեաց Յակոբ Յ. Մկրեան

Ի տէր հանդուցեալ բարեյիշատակ սիրելի որդւոյս հեղինակած յիշեալ պատկերազարդ գրքոյկն՝ որ մասնաւորապէս վարժարանաց համար յօրինուած է, թէև ինքն առաջ ութ ղրշ պղինձ դրամի գնով կը ծախուէր թէպէտ, բայց մետաղեայ դրամոյ օր ըստ օրէ բարձրանալը նկատելով այսուհետև մէկ 10նոց թղթադրամ մի վաճառել որոշուած է 'ի դիւրութիւն գնողաց ։

Կեդրոնատեղին է գրավաճառ Պաղտասար աղա Սրապեանի գրատունը 'ի Մէրճան չարշըը։ Ուրիշ Հայ գրավաճառաց քով ալ կը գտնուի ։

Ազգային վարժարանաց համար սովորական գնէն զեղչ կըլլայ ։

Յովհ. քահ. Մկրեան

ՍԻՐԱՔ ԵՒ ՍԱՄՈՒԷԼ,
ԲԱՐԻ ՀՕՐ ԿՐԹԱԿԱՆ ԴԱՍԵՐ
ԳՐԵՑ ԽՐԻՄԵԱՆ ՀԱՅՐԻԿ

Եւ Դե Լըս ընծայեցին տպագրական եղբարք Յովհաննէս և Մկրտիչ Խասեան

Ի ՆՊԱՍՏ

ՀԱՅՈՑ ՀԱՐՑ ԵՒ ԶԱՐԳԱՑԵԱԼ ՈՐԴՒՈՑ

Կը ծախուի ամեն Հայ գրավաճառաց քով. գին մէկ քառորդ մեջիտիէ թըղթադրամ։

ՇԻԹՔ ՄԱՆՈՒՆՔ
Ի ՄԻՋԵՐԿՐԱԿԱՆԻ

Երկասիրեաց Հմայեակ Ծ. Վ. Դիմաքսեան

Օծանդակաբեամբ

Նալչիպէկեան եղբարց Հայաստանայ

Մայրաքաղաքէս մինչև Եգիպտոս և Երուսաղէմ 32 քաղաքաց և գիւղօրէից վրայ վիճակագրական չանաչէտ տեղեկութիւններ պարունակող 368 երեսէ բաղկացեալ գիրք մ'է, Հայաստանեայց անուն տպարանէ մը ելած։

Կը ծախուի Եէնի գաբուի և Մայր եկեղեցեաց բանկալներն և Կ. Պոլսոյ Հայ գրավաճառաց քով։ Գին կէս ոսկի մեճիտիէ։

Ռ. Յ. ՊԷՐՊԷՐԵԱՆ

ԱՌԱՋԻՆ ՏԵՐԻՒՔ

Բէրբէրեան, Մոհ Սոկրատ, Ձար, Այլև այլք, Յաւելուած։

Հեղինակն իւր ինչ ինչ ստանաւոր և արձակ գրուածներն և Լամարթինի Գարդինայի բանաստեղծին Սոկրատայ մահուն գրաբար տաղաչափեալ թարգմանութիւնն ամփոփած է սոյն գրքոյկին մէջ։

Կը ծախուի Եէնի-ճամի Զիլինկիրճիւր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Գ. և Եազմաճեան գրատունը, և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 1 քառորդ թուղթ

ՄԱՐԻՈՆ ՏԸԼՕՐՄԻ ԽՈՍՏՈՎԱՆԱՆՔԸ
ԿԱՄ
ՊԱՏՄԱԿԱՆ ՏԱՐՓԱՆՔ

Հեղինակ Լօմէն տը Միրգուր

Թարգմանեց Գր. Զիլինկիրեան

Սոյն նշանաւոր վէպին հինգերորդ այն է վերջին հատորն ալ իզմիրի Տէտեան եղբարց տպարանէն Պօլիս հասած ըլլալով կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրճէր ճատտէսի թիւ 2 Ս. Գուկասեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

ԹՈՐՈՍ ԼԵՒՈՆԻ
ԳՐԵԱՑ ԾԵՐԵՆՑ

Սոյն գեղեցկահիւս վիպասանութեան՝ որոյ պատմական աղբիւրը Ռուբինեան հարստութենէն առնուած է, և որ Փրկչական 1145 թուականին՝ Հայոց Կիլիկիոյ մէջ վերստին ձեռք բերած իշխանական մեծութեան ճըշգրտատիպ պատկերն է, ամեն Հայ պէտք է փութայ մի օրինակ ունենալ

Կը ծախուի ամեն գրավաճառաց քով. գին 2 ֆրանք։

ԽՈՐՀՐԴԱՒՈՐ ԿՂԶԻ
ԸՆԿԵՑԻԿ ՄԱՐԴԸ

Ժիւլ Վէրն անուանի հեղինակին սոյն հետաքրքրաշարժ և հրահանգիչ գործին Գ. այն է վերջին հատորն ալ իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրճէր ճատտէսի թիւ 2, Ս. Գ. և Եազմաճեան գրատունը և ուրիշ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆր.

ԱՐԻՒՆԱԼԻ ՄԱՐՔԻԶՈՒՀԻՆ
ՀԵՂԻՆԱԿ
Տող Կոմոնթէ

Թարգմանեց Յ. Ե. Պուրունսուզեան

Սոյն գեղեցիկ վիպասանութեան, որ միայն երկու հատորէ կը բաղկանայ, երկրորդ հատորն ալ իզմիրէն հասած ըլլալով, կը ծախուի Եէնի ճամի Զիլինկիրճէր ճատտէսի, թիւ 2 Ս. Գ. և Եազմաճեան գրատունը և այլ գրավաճառաց քով։ Գին 2 ֆրանք։

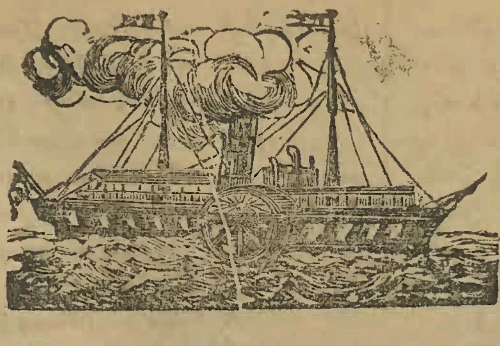

ՇԻՐՔԷԹԻ ԽԱՅՐԻԷԻ
ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐՈՒՆ ԵՐԹԵՒԵԿԻ ԺԱՄԵՐԸ

1878 ՅՈՒՆԻՍ 1 ՀԻՆԳՇԱԲԹԻ ՕՐԷՆ ՍԿՍԵԱԼ

ՄԻՆՉԵՒ ՅՈՒՆԻՍ 30

ԲՈՍՓՈՐԷՆ ԻՋՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

Ժամ		Եւրոպական եզերք	Թիւ
11		Եէնիմահալլէէն Մէգարայ. Պէօյիւքտէրէ, Թարապիա, Եէնիքէօյ, Ստէնիա, Էմիրկ. Պօյած. Ռ. Հիսար, Պէպէք։	33
11	30	Ռ. և Ա. Գավագէն Եէնիմ. Մէգար. Պէօյիւքտ. Թար. Եէնիք. Ստէն. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։ (Ուրբաթ օրերը ժամը 11 3/4ին)	19
12	30	Եէնիմահ. Մէգարայ. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիքէօյ. Ստէն. Էմիրկ. Պօյած. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Արնաւ. (Բացի ուրբաթէ)։	23
1	15	Եէնիմ. Մէգարայ. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Պէպէք։	34
2	15	Եէնիմահալլէէն Մէգարայ. Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիք. Էմիրկէն. Պօյած. Ռ. Հիսար, Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ։ (Ուրբաթ օրերը 2 1/2ին)։	17
3	15	Մէգար. Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Պօյած. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ։	19
4	15	Եէնիմ. Մէգարայ. Պէօյիքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Պօյած. Ռ. Հիսար, Արնաւ. Օրթաք. Պէշիկ։ (Ուրբաթ օրերը գանլ.)	32
5	15	Եէնիմահ. Մէգար, Պէօյիւքտ. Թարապ. Եէնիք. Էմիրկ. Ռ. Հիսար, Արնաւ. Պէյլ. Օրթաք. Պէշիկ.	2
6	15	Եէնիմահալլէէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիքէօյ, Էմիրկ. Գանլըճա, Ռ. և Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Արնաւ. Չէնկ. Պէյլէր. Օրթաքէօյ, Գուզկ. Պէշիկթաշ, Խասկիւղ։	6
8		Ռ. և Ա. Գավագէն Եէնիմահ. Մէգար. Պէօյիւք. Թարապիա, Պէյքօզ, Եէնիք. Էմիրկէն, Պօյած. Ռ. Հիսար, Պէպէք. Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	12
10		Մէգարայուրնուէն Պէօյիւքտ. Թարապիա, Եէնիքէօյ, Էմիրկէն, Ռ. Հիսար, Արնաւ. Օրթաքէօյ, Պէշիկթաշ։	22

Արնաւուտքէօյէն

Ժամ		Արնաւուտքէօյէն	Թիւ
11		Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։	25
11	20	Պէպէքէն Արնաւուտ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ.	22
12		Արնվ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	2
12	30	Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։	25
1		Արնաւուտքէօյէն, Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ։ Գապաթաշ։	22
1	30	Արնաւ. Գուրուչ. Օրթաք. Պէշիկթաշ, Գապաթ.	2
2	15	Արնաւ. Գուր. Օրթաք. Պէշիկ. Գապաթաշ։	33
10		Արնաւուտքէօյէն ուղղակի Կամուրջ։	2
10	45	» » »	6

Ասիական եզերք

Ժամ		Ասիական եզերք	Թիւ
11		Պէյքօզ, Բաչաք. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտիլլի, Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլէրպէյ, Գուզկ.	28
11	15	Վանիքէօյէն Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ. Գապ։	6
12		Պէօյիւքտ. Թարապիա, Պէյքօզ, Բաչաք. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէր. Գուզկ.	32
1	15	Պէօյիւքտ. Պէյքօզ, Բաչաք. Ռ. Փ. մահ. Գանլ. Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիքէօյ, Չէնկէլքէօյ, Պէյլ. Գուզկ.	12
2	30	Մէգարայ. Պէյքօզ, Ռ. Պահճէ, Ռ. Փաշա մահ. Ստէն. Գանլ. Պօյած. Ռ. Հիսար, Պէպէք, Վանիք. Պէյլ. (Բացի ուրբաթէ)։	28
3	15	Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկ. Պէյլ. Գուզկ. Գապ. (Բացի ուրբաթէ)։	23
9		Պէօյիքտ. Պէյքօզ, Բաչաք. Գանլըճա, Ա. Հիսար, Գանտ. Վանիք. Չէնկէլ. Պէյլէրպէյ, Գուզկ. Խասկ. (Ուրբաթ օրերը Ռ. Փ. մահ.)	25

ԿԱՄՈՒՐՋԷՆ ԵԼՆՈՂ ՇՈԳԵՆԱՒՆԵՐԸ

Եւրոպական եզերք

Ժամ		Եւրոպական եզերք	Թիւ
12	45	Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Ռ. Հիսար, Էմիրկէն, Եէնիք. Թարապիա, Պէօյիւքտ. Մէգարայ.	28
12	30	Գապ. Խասկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթ. Պէյլ. Չէնկ. Արնվ. Գանտ. Ա. և Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիրկէն, Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւք. Եէնիմահ։	6
1	30	Պէշիքթ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Գանլ. Էմիր. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէգարայ։	19
3	15	Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյած. Էմիրկ. Ստէն. Եէնիք. Թար. Պէօյիւք. Եէնիմ։	2
5		Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Պէյքօզ, Թարապ. Պէօյիւքտէրէ, Մէգարայ. Ռ. և Ա. Գավագ։	12
6	30	Խասկ. Պէշիկ. Գուզկ. Օրթաք. Պէյլ. Չէնկ. Արնաւ. Գանտ. Ռ. Հիսար, Պօյած. Եէնիք. Թար. Պէօյիք։	25
8		Պէշիկ. Օրթաք. Արնվ. Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէգարայուրնու։	22
9	30	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ստէն. Եէնիք. Թար. Պէօյիւքտ. Մէգ. Եէնիմահ. (Ուրբաթ օրերը ժամ 10ին)։	33
10	15	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյած. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւք Մէգար. Եէնիմահ։ (Բացի ուրբաթէ)։	23
10	45	Պէշիկ. Օրթաք. Արնաւ. Պէպէք, Ռ. Հիսար, Էմիրկ. Ստէն. Եէնիք. Թարապ. Պէօյիւքտ. Մէգարայ. Եէնիմ.	34
11	15	Պէպէք, Ռ. Հիսար, Պօյած. Էմիրկ. Եէնիքէօյ, Թարապիա, Պէօյիւքտ. Մէգարայ. Եէնիմահալլէ։	19

Արնաւուտքէօյ

Ժամ		Արնաւուտքէօյ	Թիւ
12		Ուղղակի Արնաւուտքէօյ։	25
12	30	» »	22
1		» »	2
1	20	Պէշիքթ. Օրթաք. Արնաւ։	33
9	15	Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.	2
10		Գապաթաշ, Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուր. Արնաւ.	6
11	5	Գապաթ. Պէշիկ. Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ.	25
11	35	Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւ։	6
12		Պէշիկթաշ, Օրթաք. Գուրուչ. Արնաւուտ. Պէպէք։	22

Ասիական եզերք

Ժամ		Ասիական եզերք	Թիւ
2	15	Խասկ. Գուզ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչաք. Պէյքօզ, Պէօյիւքտ. Եէնիմահ. (Ուրբաթ օրերը Ռ. Փ. մահ.)	32
2	30	Ուղղակի Ա. Հիսար (Բացի ուրբաթէ)։	23
9	30	Գուզկ. Պէյլէրպ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչաք. Պէյքօզ, Թար. Պէօյիք. Մէգ. Գավագներ։	32
10		Սիրքէճի-խսկ. Պէյլ. Վանիք. Ռ. Հիսար, Պօյած. Գանլ. Ստէն. Ռ. Փաշա մահ. Բաչաք. Պէյքօզ։	28
10	30	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Ռ. Փաշա մահ. Բաչ. Պէյքօզ, Պէօյիւքտէրէ.	17
11	15	Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Գանտ. Ա. Հիսար, Գանլ. Բաչաք. Պէյքօզ, Պէօյիւքտէրէ	12
11	40	Գապաթ. Գուզկ. Պէյլ. Չէնկ. Վանիք. Արնաւ։	22

ՋԵՐՄԻ ԴԵՂ

Տօքթոր Այերի ջերմի դեղը ամեն տեսակ ջերմ խոկոյն կը բժշկէ. չկայ դեղ մը որ ասոր չափ օգտակար ըլլայ ջերմի. ջերմ բռնողները պարապ տեղը կը տանջուին քանի որ աս դեղը կայ, պէտք է որ անմիջապէս առնէ գործածեն։ Արդէն Պօլսոյ և գաւառներուն մէջ ճանչցըւած է աս դեղը ու անով բժշկուողները գիտեն անոր յարգը։ Նախ ուժը տրամի չափ հինգ վեց խմելու է իբրև մաքրողական դեղ ու ետքը աս ջերմի դեղէն (ջերմը չբռնած) օրը չորս անգամ մէկ մէկ անուշի դգալ ջուրի հետ խառնելով խմելու է, անմիջապէս կանցնի։ Ցգայոց աւելի քիչ տալու է. կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

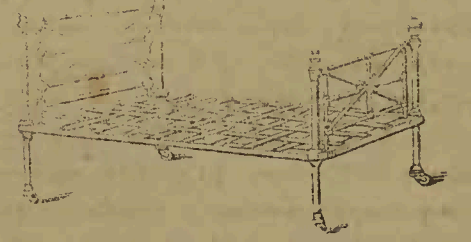

ԱՆԿՈՂՆԱՐԱՆ ԿԱՄ ՄԱՀՃԱԿԱԼ

Աղնիւ և հաստատ քարեօլաներ երկաթէ և արոյրէ, աժան գիներով կը ծախուի, Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

ԱՐԴՈՒԿ

Այս ձև աթոռներուն ամենէն աղէկ տեսակը որուն մէջ կրակը չը մարիր և աղէկ կը գործէ, կը ծախուի Կ. Պօլիս Ղալաթիա Մինասեան և ընկերաց Ամերիկայի մաղազան։

Այս լրագիրս շաբաթը երեք անգամ կը հրատարակուի, երեքշաբթի, հինգշաբթի եւ շաբաթ օրերը։ Բաժանորդագրութեան տեղերն են Ղալաթիա Սանտըքճըլար ճատտէսի թիւ 198, Նօրօ խան Մասիսի խմբագրատունը։

Իսկ գաւառաց մէջ հետեւեալ հոգաբարձուաց անձնաւկները.

ԻԶՄԻՐ. Ստեփան աղա Տէտէեան.
ՆԻԿՈՄԻԴԻԱ. Խօսրով էֆ. Լսկիճեան.
ՊՐՈՒՍԱ. Ստեփան աղա Թանկէրեան.
ԹԷՔԻՐՏԱՂ. Տ. Արիստակէս աւագ քահանայ Փէսլեան.
ՏՐԱՊԻԶՈՆ. Խաչատուր բազմակլպեան
ԿԱՐԻՆ. Կարապետ պատուելի Զաքարեան.
ՎԱՆ. Կարապետ աղա Նաթանեան.
ՄՈՒՇ. Մկրտիչ աղա Փօթիկեան.
ՍԱՇ. Մ. աղա Խաչիկեան.
ՋՈՐՈՒՄ. Փէրհատ աղա Ս Ֆէրհատեան.
ԵՐԶՆԿԱՑ. Թագէոս աղա Խասպ-ատեան
ՍԻՎՐԻՀԻՍԱՐ. Սրժ. Սարգիս
Այլ քաղաքներէ ասոնց պէտք եղածներն աս տեղերէն մէկուն ...ն կրնան թղթ. ակցիլ։

ԽՄԲԱԳԻՐ—ՏՆՕՐԷՆ
Կ. Ս. ԻՒԹԻՒՃԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ ՄԱՍԻՍ ԼՐԱԳՐՈՅ
ՂԱԼԱԹԻԱ ՆՕՐՕ ԽԱՆ